

Originalspråk:

Åšši/Sak NKK	004/11
Åšši/Sak SP	027/11

Retten til fiske i sjøsamiske områder

Arkivsaknr.
10/205

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet		
Nærings- og kulturkomiteen	24. – 26.05.11	NKK
Sametingets plenum	7. – 10.06.11	SP 27/11

Saken påbegynt 09.06.11 kl. 13.40

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1		Sametingetsrådet	Sak Retten til fiske i sjøsamiske områder
2	06.03.08	Fiskeridepartementet	Vedrørende høringsfrist for NOU 2008:5 Retten til fiske i havet utenfor Finnmark
3			Arbeidsnotat 2 - Oppfølging av Kystfiskeutvalget
4			Protokoll fra konsultasjoner Sametinget og FKD om kystfiskeutvalget for Finnmark 22.mars - versjon 24.mars 2010
5			Revidert skisse til løsning -Oppfølging av Kystfiskeutvalget
6	01.04.11	Det Kongelige fiskeri- og kystdepartement	Konsultasjoner om Kystfiskeutvalget for Finnmark
7			Interessenotat fra Sametinget til politiske konsultasjoner 11.04.2011
8			Oppfølging av Kystfiskeutvalget for Finnmark etter de administrative konsultasjonene Fra FKD
9			Sametingets interessenotat til politisk konsultasjonsmøte 09.05.11
10			Protokoll fra konsultasjonsmøte 1104 2011
11			Protokoll fra konsultasjonsmøte 0905 2011 i Nesseby

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget viser til Kystfiskeutvalgets innstilling i NOU 2008:5 Retten til fiske i havet utenfor Finnmark (Finnmarksfiskeloven) og til Samerettsutvalgets innstilling i NOU 2007:13 Den nye Sameretten. Sametingets plenum har i sak 23/08 avgitt høringsuttalelse til disse innstillingene der Sametinget støtter Kystfiskeutvalget fullt ut og viser til at denne løsningen også må gjelde i de sjøsamiske områdene sør for Finnmark.

Sametinget vil bemerke at oppfølgingen av Kystfiskeutvalget har tatt svært lang tid til tross for at både Sametinget og Kystfiskeutvalget har slått fast at situasjonen for sjøsamisk kultur er kritisk. Det er derfor behov for at løsninger som kan sikre samiske rettigheter og styrke det materielle grunnlaget for sjøsamisk kultur så snart som mulig kommer på plass. Sametinget konstaterer at løsningen man har kommet frem til etter konsultasjonene ikke innebærer en egen lov, men at sentrale elementer i Kystfiskeutvalgets innstilling plasseres inn i det eksisterende lovverket som nye lovbestemmelser og at det i tillegg iverksettes enkelte andre tiltak.

Sametinget ser det som meget uheldig at Sametinget og departementet allerede tidlig i konsultasjonsprosessen måtte konstatere uenighet om fortolkningen av rettsgrunnlagene, nærmere bestemt hvilke forpliktelser som ligger i folkerettens regler om urfolk og minoriteter overfor samene som urfolk, samt historiske rettigheter. Mens Sametinget stiller seg bak Kystfiskeutvalgets enstemmige utredning og konklusjoner, har departementet valgt å støtte seg til sin egen fortolkning og konklusjoner av rettsgrunnlagene.

Sametinget ser det likevel som positivt at partene til tross for disse ulike utgangspunkter har valgt å fokusere på løsningene under forutsetning av at begge parters argumentasjon vil bli utdypet under proposisjonens omtale av rettsgrunnlagene. Sametinget legger derfor til grunn at de som tolker loven i kombinasjon med de øvrige rettskilder vil komme frem til det samme resultat som Sametinget, så vel som nasjonale og internasjonale eksperter, nemlig at tolkningsresultatet må være innenfor Norges folkerettslige forpliktelser og i henhold til de historiske rettigheter samene alltid har hatt til fisket.

For Sametinget har det derfor vært en forutsetning at denne uenigheten om tolkningen av rettsgrunnlagene ikke trekkes inn som en del av løsningene, slik at den verken kommer til uttrykk i lovbestemmelsenes ordlyd eller i merknadene til bestemmelsene.

Sametinget konstaterer at samene har rettigheter til fiske og andre fornybare marine ressurser i de kystnære samiske områdene både på grunnlag av historiske rettigheter og på grunnlag av folkerettens regler om urfolk og minoriteter. Når Sametinget og departementet gjennom konsultasjonsprosessen har kommet til enighet om en rekke tiltak som skal gjennomføres for å revitalisere og styrke sjøsamisk kultur legger Sametinget avgjørende vekt på at ingen av de lovmessige tiltak gjør inngrep i disse allerede eksisterende rettighetene. Sametinget har hele veien gjort det klart at vi ikke har mandat til å forhandle bort det samiske folks rettigheter etter folkeretten og historiske rettigheter.

Sametinget konstaterer derfor at disse tiltakene er et viktig første skritt på vei mot en full sikring og anerkjennelse av sameenes og den øvrige lokalbefolkningens rettigheter til de villtlevende marine ressurser etter intern rett og folkeretten. Gjeldende urfolksrett bygger på en forutsetning om anerkjennelse av urfolks historiske rettigheter til blant annet kyst og fjordfiske i tradisjonelle urfolksområder. En slik anerkjennelse vil være naturlig å erklære fra statlige myndigheters side i den videre prosessen med revitaliseringen av sjøsameenes kultur og levesett. En slik anerkjennelse vil være en erkjennelse fra statlige myndigheters side av et ønske om gjenoppretting av tidligere tiders urett og assimileringsspolitikk som særlig rammet den sjøsamiske befolkning. Derfor er det viktig at en slik anerkjennelse kommer fra statlig hold i fortsettelsen av arbeidet med å styrke urfolks påvirkningsmulighet innenfor den nasjonale fiskeripolitikken

Sametinget ser det videre som absolutt nødvendig at retten til å fiske i fjordene og i de kystnære farvann nå skal lovfestes. Dette innebærer at historien ikke kan gjenta seg og nok en gang kaste kyst- og fjordfiskerne på land siden loven nå avskjærer norske myndigheter fra å stenge fjordfolkets fiskerett i åpen gruppe og innebærer videre at denne gruppen skal prioriteres fremfor andre ved ressursknapphet. Det siste følger av en egen vektleggingsregel som foreskriver at det i alle fiskeriforvaltningsavgjørelser skal legges vesentlig vekt på hensynet til samisk kultur og samiske lokalsamfunn.

Sametinget understreker viktigheten av at vi i konsultasjonsprosessen har blitt enige om å styrke vernet av fjordområdene blant annet ved at det innføres et generelt forbud mot fiske for båter over 15 meter innenfor fjordlinja.

Det er også viktig for Sametinget at deltakerloven får en ny bestemmelse som sier at loven skal anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter. Slik synliggjøres eksisterende folkerettslige forpliktelser også i deltakerloven. Dette sikrer også at folkerettens minstestandarder alltid må ligge til grunn. Sametinget understreker i denne sammenheng at vår prinsipielle posisjon hele tiden har vært at ILO konvensjon 169 må inkorporeres i norsk rett, primært gjennom menneskerettsloven.

Når det gjelder lokale sedvanerettigheter og historiske rettigheter til fisket, kan Sametinget med tilfredshet slå fast at vi har blitt enige om at det skal lovfestes at Finnmarkskommisjonen som gjennom finnmarksloven skal identifisere og anerkjenne bruks- og eiendomsrettigheter på land nå også skal gjøre dette i sjøen utenfor Finnmark. For områdene sør for Finnmark fylke vil dette bli gjenstand for en oppfølgende prosess i forbindelse med oppfølgingen av forslaget til Samerettsutvalget 2. Sametinget påpeker i denne sammenheng at Finnmarkskommisjonen skal bygge sine avgjørelser på gjeldende rett, hvor spesielt samiske sedvaner og rettsoppfatninger og folkeretten er viktige rettskilder. En slik anerkjennelse av samisk sedvanemessig bruk vil bidra til at kommende generasjoner sameer sikres en trygg framtid med bakgrunn i deres forfedres bruk av deres tradisjonelle områder.

Sametinget understreker videre at Finnmarkskommisjonen allerede i dag er sterkt underfinansiert ved at de midler som er gitt over statsbudsjettet ikke i tilstrekkelig grad kanaliseres videre av Domstolsadministrasjonen. Kommisjonen er derfor ikke satt i stand til å arbeide i det tempo som finnmarkslovens intensjoner tilsier. Sametinget legger til grunn at for at de nye lovpålagte oppgavene skal kunne få en forsvarlig gjennomføring må Finnmarkskommisjonen få en tilstrekkelig finansiering for de oppgavene kommisjonen allerede har og i tillegg få tilført friske midler som gir en reell mulighet til å utføre disse nye lovpålagte oppgaver.

For Sametinget har det hele tiden vært viktig at også områder utenfor Finnmark skulle omfattes det tiltak og lovbestemmelser som settes i verk. På dette området har Sametinget oppnådd mer enn det Kystfiskeutvalgets mandat ga rom for siden både rettighetsbestemmelsen, forholdet til folkeretten, vektleggingsbestemmelsen og forbudet mot større båter samt minimumskvoter gjelder for hele det sjøsamiske området. Nå er også store deler av Troms fylke og deler av Nordland omfattet av lovforslaget.

Sametinget har i alle år arbeidet for en sterkere lokal forankring i forvaltningen av fiskeressursene slik at fiskerne kan ha et sterkere ord med i laget når bruken av ressursene avgjøres. Vi er i dag enige om at en fjordfiskeremnd etableres med lik representasjon fra fylkeskommunene og Sametinget, slik at samene ikke er i mindretall og at denne kan foreslå lokale reguleringer i Finnmark, Troms og Nordland samt foreslå fordelingen av tilleggskvoter.

Sametinget legger i denne forbindelse til grunn at et slikt organ i kraft av sin kompetanse om lokale forhold skal ha en mulighet til å utvikle seg over tid. Organet vil uansett være en tungt faglig og politisk aktør og en helt sentral premissleverandør for fiskeriforvaltningen.

Sametinget har hele tiden ment at man skal tillegge beslutningsmyndighet til et slikt organ for eksempel når det gjelder redskapsbegrensninger, kvotefordeling, fastsettelse av fjordlinjer og dispensasjon fra forbudet mot større båter. Sametinget har flere ganger understreket og understreker igjen at en løsning som ikke medfører beslutningsmyndighet vil være under de folkerettslige minstestandarder, da med tanke på retten til medbestemmelse i den offentligrettslige ressursforvaltningen samene har etter ILO konvensjon 169 art 15. Det må videre være klart at den konsultasjonspraksis man har i Norge etter konsultasjonsavtalen er en gjennomføring av ILO konvensjon art 6 som ikke går like langt som art 15.

Sametinget oppnådde ikke det maksimale resultat denne gang og det er ikke alle deler av løsningen som ligger innenfor udiskutable folkerettslige rammer. Det er derfor enighet om at partene gjennom nye forhandlinger skal avgjøre hvilke arbeidsområder og myndighet nemnden skal ha. Dette skal også følges opp nærmere gjennom utarbeidelsen av en egen rammeavtale om konsultasjoner i fiskerispørsmål mellom fiskeridepartementet og Sametinget. Rammeavtalen skal styrke Sametingets stilling i fiskerisaker utover den generelle konsultasjonsretten. For Sametinget vil det være avgjørende at en løsning vil ivareta retten til medbestemmelse i ILO konvensjonen 169 art 15. Det vil også være helt sentralt for Sametinget å sikre at også rettighetshaverne selv har en arena der deres stemme høres.

Sametinget konstaterer at ikke alle deler av de løsninger som nå ligger på bordet er over de folkerettslige minstestandarder og særlig gjelder dette samenes rett til deltakelse i den offentligrettslige forvaltningen av fiskeressursene. Sametinget kan derfor ikke anse disse tiltakene som et endelig punktum for dialogen om oppfølging av Kystfiskeutvalgets forslag. Tiltakene enigheten omhandler er fra Sametingets side å regne for strakstiltak som skal bidra til å avhjelpe den kritiske situasjon sjøsamiske lokalsamfunn befinner seg i og er tildels tuftet på de samme vurderingene som tiltakene til Kystfiskeutvalget, blant annet ønsket om å rette opp uretten fra 90- tallets fiskeripolitikk.

Sametinget kan på denne bakgrunn slutte seg til de strakstiltak som er skissert ovenfor med forbehold om de oppfølgende prosesser man har blitt enige om resulterer i en løsning som er innenfor udiskutable folkerettslige rammer.

Nærings- og kulturkomiteens innstilling

Innledning

Nærings- og kulturkomiteen har drøftet sak NKK 04/11: Retten til fiske i sjøsamiske områder, og kommer med sine tilrådninger til Sametinget. Sametinget har behandlet Kystfiskeutvalget og samerettsutvalgets høringsuttalelse om kyst og fjordfiske i sjøsamiske områder, NOU 2007:12 og Kystfiskeutvalgets forslag til Finnmarkslov i Nou 2008:5. Det har vært konsultasjoner mellom Sametingsrådet og Fiskeri og kystdepartementet.

Merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Knut Store, Inga-Lill Sundset, Heidi Persdatter Greiner Haaker, Gunnar Nilsen og Margit Eli Anti Oskal, medlemmet fra Arja Olaf Eliassen og medlemmet fra Nordkalottfolket Toril Bakken Kåven, kom med følgende merknad:

Komiteen viser til at Kystfiskeutvalget har selv oppsummert sine forslag i tolv hovedpunkter. Disse lyder:

1. Det blir fastslått som et prinsipp at folk bosatt ved fjordene og langs kysten i Finnmark har rett til fiske i havet utenfor Finnmark på grunnlag av historisk bruk og folkerettens regler om urfolk og minoriteter.
2. Denne retten til fiske gjelder for alle folkegrupper.
3. Retten omfatter en rett til å fiske til eget forbruk; dernest en rett til å kunne begynne som fisker i næring; og videre en rett som yrkesfisker til å fiske en mengde som gir økonomisk grunnlag for en husholdning, enten som levevei alene eller sammen med annen næring. Dette er en rett som den enkelte fisker har overfor fiskerimyndighetene, og som ikke krever at fiskeren kjøper en kvote.
4. Retten innebærer at utvalget besvarer spørsmålet om minimumskvote positivt. Minimumskvoten gjelder ikke bare for fartøy under ti meter, men for alle fiskere bosatt i Finnmark.
5. I fjordene er det en særlig rett til fiske for folk som er bosatt ved den enkelte fjord, i loven kalt fjordretten. Et regionalt styringsorgan kan etter en nærmere vurdering åpne for at fiske også kan utøves av andre.
6. Utenfor fjordene har fiskere bosatt utenfor Finnmark rett til fiske på lik linje med finnmarksfiskere.
7. Det blir etablert et regionalt styringsorgan, i loven kalt Finnmark fiskeriforvaltning, der Finnmark fylkesting og Sametinget hver velger tre medlemmer til styret. Dette styringsorganet gir regler om fartøystørrelse og redskapsbruk i havet ut til fire nautiske mil utenfor grunnlinjene.
8. Det regionale styringsorganet vil få myndighet til å motta og fordele kvoter og tillatelser og foreta andre disposisjoner til fremme av fjord og kystfisket i Finnmark. De kvoter som fordeles på denne måten skal være personlige og ikke kunne omsettes.
9. Staten får et lovfestet ansvar for å tilføre det regionale styringsorganet så store ressurser, i form av kapital, kvoter eller fisketillatelser, at det materielle grunnlag for sjøsamisk kultur og annen kystkultur i Finnmark sikres.

10. I tillegg fremhever utvalget flere enkelttiltak som også vil kunne bidra til å styrke fjord- og kystfiske i Finnmark.

11. Eventuelle krav om anerkjennelse av rettigheter i fjord- og kystområdene utenfor Finnmark skal behandles av Finnmarkskommisjonen.

12. Utvalgets forslag innebærer i sum en egen kystfiskesone for Finnmark, i loven kalt Finnmarkssonen.

Komiteen vil videre påpeke at ILO 169 artikkel 7(1) og 15(1) forplikter staten til at urfolk deltar i henholdsvis utforming, gjennomføring og evaluering av planer og programmer, og bruk, forvaltning og bevaring av naturressursene. Disse artiklene vektlegger deltakelsen i forvaltningen eller den kollektive utøvelsen av de lover og administrative tiltak som er vedtatt etter konsultasjoner ihht ILO 169 artikkel 6 og SP artikkel 27. Det er dette Geir Ulfstein og Hans Petter Graver legger til grunn når de i sin rapport om de folkerettslige vurderingene av forslag til Finnmarkslov fastslår at artikkel 15(1) innebærer en rett for samene til deltakelse i den offentligrettslige forvaltningen av naturressursene¹. En lignende konklusjon er trukket i Rapport fra en administrativ arbeidsgruppe med medlemmer fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Justisdepartementet, Utenriksdepartementet og Sametinget som har gjennomgått utkastet til Nordisk samekonvensjon som konkluderer med at samene har rett til aktiv deltakelse i den offentlige forvaltningen av naturressurser i bestemte områder². Sametinget registrerer at også Fiskeridepartementet har stilt seg bak dette syn i konsultasjonsprosessen..

Komiteen viser videre til at selv om konsultasjoner omhandler forhold av offentligrettslig karakter, kan det vanskelig sies at konsultasjoner innebærer deltakelse i den offentligrettslige forvaltningen. En ivaretagelse av konsultasjonsforpliktelsene ved forvaltning av fiskeriressursene ihht. ILO 169 artikkel 6 og SP artikkel 27 er derfor ikke tilstrekkelig for å sikre samisk medvirkning i forvaltningen av naturressursene, som følger av ILO 169 artikkel 7 og artikkel 15.

Komiteens mindretall, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Geir Tommy Pedersen, Mathis Nilsen Eira og Randi A. Skum, medlemmet fra Norske samers riksforbund og Samefolkets parti NSR/ S/P) Gunn-Britt Retter og medlemmet fra Flyttsamelista (Fs) Per A. Bævr kom med følgende merknad:

SAMISKE RETTIGHETER TIL BRUK AV SJØAREALER, SALTVANNSFISKE OG LEVENDE MARINE RESSURSER

Disse medlemmene i komiteen tar utgangspunkt i at sak 27/11 Retten til fiske i sjøsamiske områder fremmes som et ”forlik” basert på konsultasjoner mellom Sametingsrådet og Fiskeri- og kystdepartementet om NOU 2008:5 – Retten til fiske i havet utenfor Finnmark.

Disse medlemmene i komiteen viser til Sametingets vedtak i sak 23/08 og konstaterer at Fiskeri- og kystdepartementet har avvist Sametingets vedtak.

Disse medlemmene i komiteen konstaterer at fiskeri- og kystdepartementet har avvist Kystfiskeutvalgets ulike forslag nærmest i sin helhet og medlemmene konstaterer videre at konsultasjonsprossens forslag ikke oppfyller statens folkerettslige forpliktelser ovenfor samene.

1 Geir Ulfstein og Hans Petter Graver: Rapport med folkerettslig vurdering av forslag til ny Finnmarkslov, Artikkel 15

2 Rapport fra arbeidsgruppen som har gjennomgått utkastet til Nordisk samekonvensjon, 03.10.07s.
26

Disse medlemmene i komiteen mener at Sametinget aktivt må sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, og ivareta samens land- og ressursrettigheter etter folkeretten, intern rett, historiske rettigheter, samt samisk rettsforståelse og bruk.

Disse medlemmene i komiteen finner det uakseptabelt at Fiskeri- og kystdepartementet har avvist kystbefolknings historiske rett til fiske og at FKD legger til grunn at dagens fiskeriforvaltning er innenfor Norges folkerettslige forpliktelser ovenfor urfolk. Dette innebærer bla. at ungdom i sjøsamiske områder ikke har en rett til å begynne i forfedrenes yrke. Medlemmene kan heller ikke se at noen av de tiltak som her foreslås sikrer fremtidige kvoterettigheter for fjord og kystfiskerne og at de foreslåtte tiltak heller ikke sikrer kystbefolkningens et tilstrekkelig kvotegrunnlaget for å kunne ha fiske som levevei. Disse medlemmene konstaterer også at FKD har avvist et regionalt styringsorgan, med myndighet til å motta og fordele kvoter og tillatelser og foreta andre disposisjoner til fremme av fjord og kystfisket, samt fastsette regler om fartøystørrelse og redskapsbruk i havet ut til fire nautiske mil utenfor grunnlinjene, samt at statlige myndigheter skulle ha en lovfestet ansvar for å tilføre det regionale styringsorganet så store ressurser, iform av kapital, kvoter eller fisketillatelser, at det materielle grunnlag for sjøsamisk kultur og annen kystkultur sikres.

Dette innebærer at disse medlemmene i komiteen ikke kan gi sin tilslutning og samtykke til resultatet av konsultasjonsprosessen mellom Sametingsrådet og Fiskeri- og kystdepartementet (FKD) om Kystfiskeutvalgets forslag.

BAKGRUNN

Fiskeri- og kystdepartementet høringsbrev ble publisert 11.04.2008:

«NOU 2008: 5 Retten til fiske i havet utenfor Finnmark – høring Kystfiskeutvalet for Finnmark vart oppnemnt ved kongeleg resolusjon 30. juni 2006. Mandatet til utvalet var mellom anna å greie ut samane og andre sin rett til å drive fiske i havet utanfor Finnmark, på prinsipielt grunnlag. Utvalet vart vidare bedt om å gjere ein historisk gjennomgang av samar og andre si utøving av fiske i Finnmark.

NOU 2007: 13 Den nye sameretten inneheld i kapittel 22 ulike synspunkt og vurderingar knytt til kyst- og fjordfiske i sjøsamiske område. Denne innstillinga vart sendt på høyring 15. februar 2008. Vi ber dei høyringsinstansane som vil gje høyringssvar til denne delen av NOU 2007: 13, om å sende det til Fiskeri- og kystdepartementet saman med høyringssvar til NOU 2008: 5.

Høyringsfristen er sett til 1. desember 2008.»

Sametingets plenum har i sak 23/08 avgitt høringsuttalelse til disse innstillingene der Sametinget støtter Kystfiskeutvalget fullt ut og viser til at denne løsningen også må gjelde i de sjøsamiske områdene sør for Finnmark.

Mandatet til kystfiskeutvalget (KFU)

Norske Samers Riksforbund (NSR) har på sitt 39. landsmøte 2007 i Bodø fattet følgende vedtak:

«Norske Samers Riksforbund understreker at kystfiskeutvalgets mandat er mangelfullt, blant annet fordi det samiske bosetningsområdet går utover Finnmark, og at samene bor langs og utnytter marine ressurser i et sammenhengende kystfarvann fra russisk side og langs hele kysten ned til Trøndelag. I tillegg er det en mangel ved prosessen at retten til levende marine ressurser utover fisk, herunder introduserte arter som for eksempel kongekrabbe, ikke er inkludert i kystfiskeutvalgets mandat. Videre er bruken av sjøarealer og retten til genetisk materiale og bioprospektering utelatt i utvalgets mandat. Norske Samers Riksforbund krever derfor at samiske rettigheter må behandles under ett.»

NSR sier i sitt vedtak om kystfiskeutvalget at mandatet er mangelfullt, både når det gjelder geografi og innhold. Selv om en rekke temaer ikke er beskrevet i mandatet, velger KFU å uttale seg om feks.

kongekrabbe og oppdrett. Men, Samerettsutvalget II (SRU II) drøfter en rekke forslag som det ikke taes stilling til i kystfiskeutvalgets utredning, bla. en rekke forslag som vil berøre forvaltningen av fisket også for Finnmark, dette gjelder bla. forholdet til Sametingets rolle i nasjonal fiskeriforvaltning. SRU II sier i kap. 22.5.5.2 bla. følgende:

«Samerettsutvalget vil også understreke at bruken av de marine områdene må ses i sammenheng. Virksomhet som kan få innvirkning på fisket i sjøsamiske fjorder og kystfarvann, for eksempel oppdrettsvirksomhet, og oppføring og drift av faste installasjoner som sjøkraftverk, omlastingsterminaler og ilandføringsanlegg for petroleum, må planlegges og drives på en slik måte at virksomheten ikke truer lokale fiskestammer eller det biologiske mangfoldet. Det vil for å realisere dette blant annet være viktig at både Sametinget og andre samiske og lokale fiskeriinteresser gis en rolle i de aktuelle beslutningsprosessene.»

Forholdet mellom Kystfiskeutvalget og Samerettsutvalget II

Kystfiskeutvalget uttaler i sin utredning kap. 11.26 s. 406 om forholdet til fiske i sjøsamiske områder sør for Finnmark:

«Utvalgets mandat om at utvalget skal utrede «retten til fiske i havet utenfor Finnmark», innebærer en stedlig avgrensning til fjordområdene i og kystområdene utenfor Finnmark fylke. Samtidig er det på det rene at fjord- og kystfiske er en viktig næring i sjøsamiske områder ikke bare i Finnmark, men også i deler av Troms og Nordland.»

«Selv om Kystfiskeutvalgets mandat er begrenset til fjorder i og kystområder utenfor Finnmark, og utvalget derfor ikke kommer med noen tilrådninger for områder utenfor, vil utvalget likevel anta at forholdene i sjøsamiske områder i Nordland og Troms neppe er vesentlig forskjellige fra forholdene i Finnmark. De løsninger som foreslås for Finnmark, vil derfor trolig kunne være aktuelle også for sjøsamiske områder, eventuelt med tilgrensende områder ellers i landet.»

«Det vil derfor i det videre arbeid kunne være gunstig å se de to utvalgs utredninger og tilrådninger om fjord- og kystfiske i sammenheng.» (Vår understrekning).

Samerettsutvalget II uttaler i sin utredning NOU: 2007:13, kap. 22.5.1.1 s.1110 om forholdet til kystfiskeutvalget for Finnmark:

«Samtidig er det på det rene at kyst- og fjordfiske har vært – og fortsatt er – en viktig samisk næring, og at dette ikke bare gjelder i Finnmark, men også i Troms og deler av Nordland.»

«Det er heller ikke noe geografisk overlapp mellom utvalgets mandatområde, som er knyttet til samiske bruksområder (på land og i sjø) fra og med Troms fylke og sørover, og utredningen for Finnmark som vil være avgrenset til kyst- og fjordområder utenfor Finnmark. Det ville imidlertid gi dårlig mening å avgrense det geografiske virkeområdet for eventuelle forslag fra Samerettsutvalget for å styrke kyst- og fjordfisket i sjøsamiske områder, slik at de ikke også omfatter Finnmark.»

Forholdet til andre utredninger og politiske prosesser

I tillegg er det avgitt rekke utredninger om samiske rettigheter til marine ressurser, disse har vært både grundig og omfattende, og Sametinget har ved en rekke anledninger behandlet fiskerispørsmål.

Sak R 32/08 i Sametingsrådet, Rapport om ILO-konvensjonen nr. 169, berører bla. forholdet vedrørende konsultasjonsprosessen om strukturtiltak for fiskeflåten og Kystfiskeutvalgets mandat. I Sametingsrådets vedtak slås det fast i rapporten til ILO at Sametinget har flere eksempler på brudd på både på konsultasjonsavtalene og konsultasjonsplikten i forhold til ILO som gjelder rettigheter til

marine ressurser. I sak R 32/08 berøres også prosessene i forhold til stortingsmeldingene om kongekrabbe, strukturvirkemidler i fiskeflåten og ny havressurslov.

Sametingets syn har fulgt sakene og er referert i den siste av de tre prosessene, St.meld. nr. 40 (2006-2007) Forvaltning av kongekrabbe under punkt 5.3.2 som lyder:

"Sametinget har gitt uttrykk for at urfolksperspektivet skulle vært inkludert i meldingen, slik regjeringen, etter Sametingets syn, er forpliktet til etter nasjonal rett og folkeretten. Sametinget bemerker at selv om Kystfiskeutvalget er i gang med en utredning, er ikke alle aspekter ved urfolksrettigheter berørt der.

Sametinget kan ikke akseptere at urfolksspørsmålet skyves ut til parallelle og etterfølgende prosesser ved å avvente Kystfiskeutvalgets konklusjoner. Sametinget understreker at Kystfiskeutvalget springer ut av en annen lovprosess, og at utvalgets mandat gjelder samer og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark og inneholder ingen eksplisitt passus om uttak av kongekrabbe. Sametinget kjenner heller ikke til at Kystfiskeutvalget har fått informasjon om at enda et nytt saksområde skal skyves inn under utvalgets arbeid.

Sametinget har videre vist til at Fiskeri- og kystdepartementet i forbindelse med konsultasjonene om Kystfiskeutvalget var opptatt av å begrense utvalgets mandat i størst mulig grad, under henvisning til etterfølgende prosesser. Departementet var helt tydelig på at ordlyden i mandatet skulle være begrenset til fiske, og ikke til viltlevende marine ressurser. Sametinget bemerker at innenfor et kort tidsrom er dette den tredje oppfølgende prosess på rad der Fiskeri- og kystdepartementet ikke ønsker å drøfte urfolksperspektivet i tilknytning til ressursene i havet, men viser til at man avventer konklusjonene fra Kystfiskeutvalget. Både hver for seg og samlet utgjør dette etter Sametingets syn et bevisst brudd på folkeretten fra departementets side."

I proposisjonen til havressurslov hadde Sametinget følgende merknad under kapittel 10.4:

"Sametinget har gjennom sin høringsuttalelse og gjennom hele konsultasjonsprosessen gjort det klart at havressursloven må være innenfor udiskutable folkerettslige rammer. For at staten Norge ikke skal bryte sine folkerettslige forpliktelser overfor samene som urfolk er det helt nødvendig at havressursloven anerkjenner og sikrer det samiske folks adgang til utnyttelsen av de fornybare marine ressurser, og at samene som urfolk gis adgang til deltagelse i forvaltningen av disse. Sametinget gjorde det på et tidlig stadium i prosessen klart at statlige myndigheters forpliktelser overfor samene som urfolk er en sentral og viktig del av den helhet loven vil måtte utgjøre, noe som understøttes både av lovens virkeområde og av havressurslovutvalgets mandat. Sametinget har understreket at de samiske rettigheter til havressursene følger av grunnlov, av sedvane og av folkeretten og følgelig ikke kan marginaliseres. Sametinget har framhevet at de deler av havressurslovutvalgets mandat som ikke ble oppfylt hva gjelder samiske rettigheter til havressursene, måtte følges opp i departementets arbeid og konsultasjoner med Sametinget om lovforslaget. Sametinget har klart gitt uttrykk for at det ikke er tilstrekkelig at dette løses ved at man henviser til parallelle eller etterfølgende prosesser. Sametinget er kritisk til at departementet likevel har valgt en behandlingsform der kun deler av loven skal fremmes, fordi det vil umuliggjøre en nødvendig helhetlig behandling. Sametinget understreker at en slik behandlingsform innebærer at departementet fremmer en proposisjon som er en videreføring av et forslag til en havressurslov som bygger på ufullstendige premisser og heller ikke er tilstrekkelig vurdert. Dette er et forhold som har gjort det svært vanskelig for partene å konsultere seg frem til enighet i denne saken. Sametinget vil i tillegg understreke at når det gjelder Kystfiskeutvalgets utredning som departementet viser til og de forslag dette vil avstedkomme, ligger det her flere begrensninger i utvalgets mandat i forhold til det virkeområde en fremtidig havressurslov skal favne over. Det klareste eksempel på dette er de ulike geografiske virkeområder som ligger i forslaget til havressurslov og i Kystfiskeutvalgets mandat. Sametinget viser til at disse begrensningene var noe departementet selv insisterte på blant annet under henvisning til at det ville komme senere lovprosesser, som havressursloven.

Departementets valgte behandlingsform av havressursloven vil dermed føre til at man likevel må gjøre oppfølgende lovarbeid både for de områder som omfattes og som ikke omfattes av Kystfiskeutvalgets mandat.

Sametinget har på denne bakgrunn vært helt tydelig på at når departementet likevel ønsker å avvente Kystfiskeutvalgets konklusjoner før disse grunnleggende forhold innarbeides i lovteksten vil det naturligste stadig være at man også avventer med å fremme proposisjonen som sådan, slik at urfolksrettighetene kan innarbeides slik statlige myndigheter er forpliktet til.

Sametingets subsidiære posisjon har innebåret at Sametinget ikke motsetter seg at loven fremmes nå, men at det i proposisjonen framkommer at og hvordan Regjeringen raskt forplikter seg til å følge opp urfolksdimensjonen.

Sametinget har funnet grunn til å presisere at en eventuell tilslutning til havressursloven som helhet bare kan gis når det foreligger et proposisjonsforslag på bakgrunn av Kystfiskeutvalgets utredning, og det nødvendige oppfølgende tilleggsarbeid utover Kystfiskeutvalgets nåværende mandat. Avgjørende for Sametingets endelige standpunkt vil her være hvorvidt lovens helhet da omsider vil være innefor udiskutable folkerettslige rammer. Sametinget legger til grunn at departementet i det oppfølgende arbeid snarest utarbeider et grunnlagsmateriale for reelle og substansielle konsultasjoner. Konkrete lovforslag må som et resultat av dette utarbeides og en snarlig og oppfølgende proposisjon må fremmes for Stortinget i inneværende stortingsperiode."

Urfolksrettigheter og historiske rettigheter

Det sirkumpolare området har vært dominert av urfolk som historisk har bebodd området og utnyttet ressursene. Det er et område med årtusenlang bosetning, bruk og tilhørighet. Området har en rik kulturarv, og særegne tilpasninger basert på naturgrunnlaget og tradisjonelle kunnskaper om miljøet.

Staten Norge er grunnlagt på territoriet til to folk, samer og nordmenn. Territoriet omfatter land, såvel som sjø og havområder (under og over jorden, under og over havoverflaten). Samene et opprinnelig folk i de gjeldende områder noe som i seg selv er grunnlag for rettigheter.

Høsting av havets ressurser har i uminnelige tider vært en kulturbærer og en av hovednæringene for den samiske befolkning. Samene som gruppe har gjennom sin bruk av sjøen ervervet seg rettigheter i forhold til de marine ressursene og til bruken av saltvannsområdene. Det samiske folk har i samiske områder en historisk, sedvanemessig og urfolksbasert rett i forhold til marine ressurser og til disponeringen av saltvannsområdene.

Samisk fiskeriutvalg konkluderte i sin innstilling med at samene deltok både i hav-kyst og fjordfiske og at inntektene fra fisket var en viktig del av det økonomiske grunnlaget for den sjøsamiske kulturen.

Det innebærer bla. at samene også har en historisk rett til en andel av bestandene, uansett om den befinner seg i Barentshavet (torsk) eller rundt Island (sild). Dette er bestander som vandrer og jevnlig befinner seg i samiske områder. Samene høster og har tradisjonelt høstet av disse ressursene.

Det er dermed viktig at det også tas utgangspunkt i fisket som en ressurs og ikke bare hvor fisket har vært drevet. Rettigheter til fiske knytter seg særlig til forvaltningen av de ulike fiskebestandene. Forvaltning av ressursene er et fordelings spørsmål som involverer både Norge som stat og Norge i forhold til andre stater, og samene som urfolk og et av to folk i Norge. Helhetlige fordelings spørsmål er avgjørende i forhold til hvem som skal kunne fiske på hva. For eksempel er viktige arter forbeholdt den havgående flåte. Fiske med store havgående fartøy fratrar ikke uten videre samene rettigheter utenfor de kystnære farvann.

Disse medlemmene i komiteen vil også vise til urfolksrettigheter i andre land f.eks. Canada, New Zeeland og Norge.

-Canada. Den Canadiske staten dekker minst 50 ulike urfolk med store kulturelle og geografiske forskjeller innen sine grenser. Den Canadiske stat henter sin legitimitet fra ulike lokale politiske nivå. Den sentrale regjeringen må forholde seg både til ulike Urfolksgrupper og regionale politikere når politikk skal utformes.

-New Zealand. Maoriene utgjør ca. 15% av landets befolkning. I løpet av nyere tid er rettigheter tilbakeført til Maoriene. I forhold til fiskerettigheter fikk de rett til 10% av alle kvoter i systemet, 20% av alle arter som skulle inn i kvotesystemet i fremtiden og en betydelig finansiell kompensasjon som gjorde dem i stand til å kjøpe halvparten av New Zeelands største fiskeriselskap. Det anslås at de kontrollerer ca. 1/3 av landets fiskerikvoter og er aktive i alle deler av fiskerinæringa.

Disse medlemmene i komiteen viser til at tidligere politikk og allerede innførte ordninger har i liten grad tatt hensyn til samiske rettigheter, statlige myndigheter har plikt til å innarbeide rettighetene i dagens forvaltnings system. Dette innebærer et medlemmenes syn at det gjeldende forvaltningsregimet er rettstridig ved at det strider mot etablerte rettigheter etter intern rett og folkeretten.

Disse medlemmene i komiteen mener at samiske rettigheter til fiske må anerkjennes og styrkes i form av konkrete lovbestemmelser som sikrer og anerkjenner samer og andres rett til fiske. Det er viktig at en sikrer og vektlegger hensynet til de marine ressurser som en del av samenes materielle kulturgrunnlag, sikrer samisk deltakelse og medbestemmelse i ressursforvaltningen samt sikrer og styrker det samiske materielle kulturgrunnlag eksempelvis ved tilbakeføring av historiske rettigheter. Sametinget må også sikres en rolle som selvstendige politiske aktører som har reel medbestemmelse og innflytelse over utviklingen.

Målsetningen er å sikre samenes rettigheter til fiske, marine ressurser og bruken av sjøarealene, og bidra til helhetlige løsninger der de overordnede rettighetsprinsippene er på plass. Samiske rettigheter bygger på historisk bruk av alle samiske sjøarealer, høsting av marine ressurser, lokal sedvanerettsdannelse og folkerettslige forpliktelser.

Disse medlemmene i komiteen vil på denne bakgrunn anbefale Sametinget at samenes rettigheter til marine ressurser og –områder utredes i forhold til folkeretten med sikte på å bringe saken videre i folkerettesystemet.

Disse medlemmene i komiteen ber også om at konsultasjonsprosessene vurderes og gjennomgås i forhold til de erfaringer Sametinget har i denne sak og i andre konsultasjoner, med sikte på at konsultasjonsprosessene er i henhold til folkeretten.

Forslag

Fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap), fra Árja og fra Nordkalottfolket:

Forslag 1

Erstatter Sametingsrådets forslag til innstilling.

Retten til fiske i sjøsamiske områder

Gjeldende urfolksrett bygger på en forutsetning om anerkjennelse av urfolks historiske rettigheter til blant annet kyst og fjordfiske i tradisjonelle urfolksområder. Når det gjelder historiske rettigheter mener Sametinget at disse eksisterer og alltid har eksistert på bakgrunn av bosetning og bruk ved kysten i over 10 000 år. Samene har slike rettigheter på grunnlag av alders tids bruk og lokale sedvanerettigheter. Sametinget har videre understreket at regjeringen må ta hensyn til gammelt

lovverk på dette området. Eksempelvis lappekodisillen fra 1751 og Jordutvisningsresolusjonen fra 1775 som fastslår finnmarkingenenes førsterett til fiske. Det var et flertall av samer i Finnmark på den tid. Sametinget minner også om Kåfjorddommen som også beveger seg langt i retning av å uttrykke at det er snakk om sedvanerettighet hvor de lokale fiskerne fikk erstatning. Dette fordi fiskefeltene deres ble mindre tilgjengelig på grunn av kraftutbyggingen som førte til mere is på fjorden. Sametinget viser til at norske myndigheter vant frem i fiskerigranskesaken mot Storbritannia³ i Haag med den begrunnelse at læren om «fritt fiske» aldri hadde fått fotfeste langs Norges kyst. Dommen viser at påvisningene av den historiske bruken langs kysten med lokale sedvaneregler, var sentral for avgjørelsen. Disse historiske kjensgjeringene må også vurderes i lys av Norges forpliktelser etter blant annet Art. 37 i FN's Urfolksdeklarasjon.

Sametinget konstaterer at samene har etablerte rettigheter til fiske og andre fornybare marine ressurser i de kystnære samiske områdene. Denne retten bygger både på samenes tilstedeværelse og historiske bruk av sine tradisjonelle områder og på folkerettens regler om urfolk og minoriteter. Dette er et uomtvistelig faktum, og støttes blant annet opp av Kystfiskeutvalgets innstilling og av internasjonal rett.

Sametinget og departementet har gjennom konsultasjonsprosessen om oppfølging av Kystfiskeutvalgets innstilling drøftet en rekke tiltak som partene anser nødvendig å gjennomføre for å revitalisere og styrke sjøsamisk kultur og sikre sjøsamenes rettigheter gjennom konkrete lovtiltak. Sametinget presiserer at ingen av de lovmessige tiltak gjør inngrep i disse allerede eksisterende rettighetene. Sametinget har hele veien gjort det klart at man ikke har mandat til å forhandle bort det samiske folks historiske rettigheter og de rettigheter som følger av folkeretten. Norge er en rettsstat. Sametinget forutsetter derfor at de historiske elementene som er nevnt ovenfor blir gjort til gjenstand for en avklaringsprosess med sikte på å anerkjenne og styrke sjøsamenes rettigheter i tråd med bestemmelsene i urfolksdeklarasjonen.

Sametinget har i denne omgang valgt å fokusere på løsninger som vil bidra til å sikre en rett til fiske for befolkningen i de sjøsamiske områdene. Sametingets syn på rettighetsgrunnlaget for retten til fiske i sjøsamiske områder forutsettes å komme til uttrykk i lovproposisjonens omtale av rettsgrunnlagene. Sametinget har tidligere vedtatt, og står fast ved at alle relevante rettskilder, så vel som nasjonale og internasjonale eksperter, underbygger sjøsamenes historiske rettigheter til fiske og deres rett til særskilte tiltak for å bevare og styrke deres kultur og levesett. Sametinget mener det er grunnleggende at lovgivningen innenfor fiskerisektoren må være innenfor Norges folkerettslige forpliktelser og i henhold til de historiske rettigheter samene alltid har hatt til fisket.

Sametinget konstaterer at de foreslåtte tiltakene kan anses som et viktig første skritt på vei mot en full sikring og anerkjennelse av samenes og den øvrige lokalbefolknings rettigheter til de viltlevende marine ressurser etter intern rett og folkeretten. Sametinget viser til at en slik anerkjennelse av den historiske retten til fiske vil være påkrevd fra statlige myndigheters side i den videre prosessen med revitaliseringen av sjøsamenes kultur og levesett. En slik anerkjennelse fra statlige myndigheters vil kunne bidra til en gjenoppretting av tidligere tiders urett og assimileringsspolitikk som særlig rammet den sjøsamiske befolkning. Dette vil også styrke urfolks påvirkningsmulighet innenfor den nasjonale fiskeripolitikken.

Sametinget ser det videre som nødvendig at retten til å fiske i fjordene og i de kystnære farvann nå lovfestes. Dette vil sikre at historien ikke gjentar seg og man risikerer ikke å kaste kyst- og fjordfiskerne på land. Sametinget er positiv til tiltak som kan hindre at norske myndigheter stenger ute de minste båtene fra fisket i fjorder og kystnære farvann, og mener det er nødvendig at denne gruppen skal prioriteres fremfor andre ved ressursknapphet. Derfor anser Sametinget det som nødvendig med en egen lovregel som forplikter fiskeriforvaltningen til å legge vesentlig vekt på

hensynet til samisk kultur og samiske lokalsamfunn i alle typer avgjørelser som berører disse samfunnene.

Sametinget understreker viktigheten av at departementet støtter opp om forslaget å styrke vernet av de minste båtenes ressurstilgang, blant annet ved å innføre et generelt forbud mot fiske for båter over 15 meter innenfor fjordlinja. Folkerettens minstestandarder må alltid ligge til grunn, og Sametinget viser til at den prinsipale posisjon hele tiden har vært at ILO konvensjon 169 må inkorporeres i norsk rett, primært gjennom menneskerettsloven. Siden dette standpunktet ikke har fått gehør fra norske myndigheter vil det være et skritt i riktig retning at Norges eksisterende folkerettslige forpliktelser overfor samene som urfolk presiseres i deltakerloven. Det er prinsipielt viktig at det foreslås en lovbestemmelse som skal sikre at fiskeriforvaltningen i fremtiden skal være i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter.

Sametinget ser behov for en presisering av at lokale sedvanerettigheter og historiske rettigheter til fisket må anerkjennes. Det vil derfor være av betydning at Finnmarkskommisjonen skal lovfeste gjennom finnmarksloven og identifisere og anerkjenne bruks- og eiendomsrettigheter på land. Dette bør gjelde også i sjøen utenfor Finnmark. For områdene sør for Finnmark fylke vil dette bli gjenstand for en oppfølgende prosess i forbindelse med oppfølgingen av forslaget til Samerettsutvalget II. Sametinget påpeker i denne sammenheng at Finnmarkskommisjonen skal bygge sine avgjørelser på gjeldende rett, hvor spesielt samiske sedvaner og rettsoppfatninger og folkeretten er viktige rettskilder. En slik anerkjennelse av samisk sedvanemessig bruk vil bidra til at kommende generasjoner samer sikres en trygg framtid med bakgrunn i deres forfedres bruk av deres tradisjonelle områder. Sametinget vil gjøre oppmerksom på at Finnmarkskommisjonen allerede i dag er sterkt underfinansiert ved at de midler som er gitt over statsbudsjettet ikke i tilstrekkelig grad kanaliseres videre av Domstolsadministrasjonen. Kommisjonen har derfor ikke mulighet til å arbeide etter det tidsperspektivet som finnmarkslovens intensjoner tilsier.

For Sametinget har det hele tiden vært viktig at også områder utenfor Finnmark, skal omfattes av de tiltak og lovbestemmelser som settes i verk. På dette området legges konsultasjonsresultatet til grunn, og man har oppnådd et videre virkeområde enn det Kystfiskeutvalgets mandat ga rom. Rettighetsbestemmelsen, forholdet til folkeretten, vektleggingsbestemmelsen og forbudet mot større båter samt minimumskvoter gjelder for hele det sjøsamiske området. Sametinget støtter også opp om at store deler av Troms fylke og deler av Nordland omfattes av lovforslaget.

Sametinget har i alle år arbeidet for en sterkere lokal forankring i forvaltningen av fiskeressursene. Dette for gi fiskerne større innflytelse når bruken av ressursene avgjøres. Sametinget mener man skal tillegge et lokalt forankret forvaltningsorgan beslutningsmyndighet, for eksempel når det gjelder redskapsbegrensninger, kvotefordeling, fastsettelse av fjordlinjer og dispensasjon fra forbudet mot større båter. Sametinget ved flere anledninger understreket at en løsning som ikke medfører beslutningsmyndighet vil være under de folkerettslige minstestandarder, da med tanke på retten til medbestemmelse i den offentligrettslige ressursforvaltningen samene har etter ILO konvensjon 169 art 15. Det må videre være klart at den konsultasjonspraksis man har i Norge etter konsultasjonsavtalen er en gjennomføring av ILO konvensjon art 6 som er svakere enn art 15.

Sametinget ser at etablering av en fjordfiskerinemnd med lik representasjon fra fylkeskommunene og Sametinget vil være et skritt i riktig retning når det gjelder sikring av lokal medbestemmelsesrett i fiskeriforvaltningen. Det er av grunnleggende betydning at samene ikke blir i mindretall i et slikt organ og at organet skal kunne foreslå lokale reguleringer i Finnmark, Troms og Nordland, samt foreslå hvordan fordelingen av tilleggskvoter skal skje. Sametinget legger i denne forbindelse til grunn at et slikt nemnd i kraft av sin kompetanse om lokale forhold også bør ha mulighet til å utvikle seg over tid. Nemnden forutsettes å være en tung faglig og politisk aktør, og en sentral premissleverandør for fiskeriforvaltningen.

Sametinget beklager at løsningen som nå foreslås for fremtidig fiskeriforvaltning ikke ligger innenfor udiskutable folkerettslige rammer. Det er derfor enighet om at partene gjennom nye forhandlinger skal avgjøre hvilke arbeidsområder og myndighet nemnden skal ha.

Sametinget ønsker å sikre samenes medbestemmelse etter folkeretten ved at det gjennomføres videre konsultasjoner hvor det blant annet utarbeides en egen rammeavtale om konsultasjoner i fiskerispørsmål mellom fiskeridepartementet og Sametinget. Rammeavtalen skal styrke Sametingets stilling i fiskerisaker utover den generelle konsultasjonsretten i konsultasjonsavtalen av 2005. For Sametinget vil det være avgjørende at en løsning skal ivareta retten til medbestemmelse i ILO konvensjonen 169 art 15.

Sametinget forutsetter at denne løsningen som her skisseres som et første skritt i oppfølgingen av Kystfiskeutvalgets innstilling må ses i sammenheng med den videre prosessen angående Samerettsutvalget II. Her viser man blant annet til at det vil være nødvendig å komme tilbake til ytterligere tiltak for å sikre sjøsamiske rettigheter ved annen bruk av sjøområdene. Sametingets rolle og andre spørsmål knyttet til forvaltningen av marine ressurser i de tradisjonelle sjøsamiske områdene, må avklares i det videre arbeidet med Samerettsutvalget II. Sistnevnte utvalgs arbeid reiser flere problemstillinger knyttet til forvaltning og bruk av sjøarealene i dette området.

Sametinget føler et stort ansvar overfor andre urfolk som avventer de løsningene som Sametinget og den norske stat skal komme til enighet om. Sametinget anser derfor ikke disse tiltakene som et endelig punktum for oppfølgingen av Kystfiskeutvalgets forslag. Tiltakene som er fremforhandlet er sårt tiltrengte strakstiltak som skal bidra til å avhjelpe den kritiske situasjon sjøsamiske lokalsamfunn befinner seg i. For Sametinget er det avgjørende at forslagene til dels er tuftet på de samme vurderingene som tiltakene til Kystfiskeutvalget, blant annet ønsket om å rette opp uretten fra 90-tallets fiskeripolitikk.

Sametinget kan på denne bakgrunn slutte seg til de strakstiltak som er skissert ovenfor, med det klare forbehold om at Sametinget ikke slutter seg til departementets grunnlag, begrunnelse og forståelse av rettsgrunnlaget for de foreslåtte tiltakene. Videre tar Sametinget forbehold om at de oppfølgende prosesser man har blitt enige om, skal resultere i en løsning som er innenfor udiskutable folkerettslige rammer. Særlig gjelder dette styrking av samenes rett til deltakelse i den offentligrettslige forvaltningen av fiskeressursene og Sametingets krav om anerkjennelse av de historiske rettighetene samene har etter alders tids bruk og annet grunnlag.

Fra Norske samers riksforbund (NSR), fra Norske samers riksforbund og Samefolkets parti NSR/ SjøP) og fra Flyttsamelista (Fsl):

Forslag 2

Erstatter Sametingsrådets forslag til innstilling.

Sametinget kan ikke slutte seg til resultatet av konsultasjonsprosessen mellom Sametingsrådet og Fiskeri- og kyst departementet om Kystfiskeutvalgets forslag.

Forslag 3

Sametinget viser til den fremforhandlede avtale mellom Sametingsrådet og Fiskeri- og kystdepartementet som skisserer flere tiltak til løsning i forhold til retten til fiske i sjøsamiske områder.

Før Sametinget fatter sin endelige beslutning i saken, må det gjennomføres en ekstern juridisk vurdering av hvilke konsekvenser et eventuelt samtykke fra sametingets side vil bety, blant annet sett i forhold til en folkerettslig prosess.

Sametinget mener også at merknader til lovendringer må foreligge før Sametinget behandler saken.

Fra Fremskrittspartiet (Frp) Aud Marthinsen:

Forslag 4

Erstatter Sametingsrådets forslag til innstilling.

Retten til fiske i sjøsamiske områder

Sametinget kan ikke slutte seg til rådets innstilling.

Sametinget viser til Kystfiskeutvalgets innstilling i NOU 2008:5 Retten til fiske i havet utenfor Finnmark (Finnmarksfiskeoven) og til Samerettsutvalgets innstilling i NOU 2007:13 Den nye Sameretten.

Sametinget er kritisk til å gi særrettigheter til enkeltgrupper på bakgrunn av sosial, kulturell, historisk eller etnisk tilhørighet på bekostning av den øvrige befolkning.

Sametinget er opptatt av like rettigheter til alle som ønsker å ha fiske som næringsvei uavhengig av hvor i landet de kommer fra.

Sametinget er opptatt av at det legges opp til et fiskeri i samsvar med en forsvarlig ressursforvaltning og høsting av fiskebestandene i norsk territorialfarvann.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader og forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Merknader

Fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe, Árja, Nordkalottfolket, Samer bosatt i sør og ÅSG v/representant Willy Ørnebakke

Sametinget krever at Stortinget stadfester historiske rettigheter til fiske for fjord og kystbefolkningen i samiske områder i norsk lov. Det har over lang tid skjedd en negativ utvikling i fiskeriforvaltningen og fiskeripolitikken med den konsekvens at det materielle rettsgrunnlaget for kyst og fjordbefolkningen har blitt vesentlig svekket. Kyst og fjordbefolkningen mangler et klart og tydelig rettsvern mot at denne negative utviklingen fortsetter. Et slikt særlig rettsvern må nedfelles i norsk lov for at norsk lov skal være i samsvar med folkerettens regler for urfolks rettigheter.

Sametinget kan ikke gi sitt informerte forhåndssamtykke til at sjøsamenes historiske rettigheter fratras ved lov eller på annen måte. Det vises til at Sametinget ikke kan tilslutte seg departementets grunnlag, begrunnelse, forståelse og rettsgrunnlaget for de foreslåtte tiltakene.

Ressursene i kyst og fjordstrøkene er under et enormt press blant annet fra oppdrett, for at kyst og fjordbefolkningen skal kunne nyttiggjøre seg disse ressursene også i framtiden krever Sametinget reell innflytelse i henhold til folkeretten.

Sametinget legger til grunn at de endelige merknader til de foreslåtte lovbestemmelser som Sametingets plenum har fått forelagt seg ikke er ferdig utarbeidet. Sametinget har på konsultasjonsmøtet 09.05.11 lagt til grunn at merknadene til lovbestemmelsene skal være nøytrale beskrivelser av lovbestemmelsenes innhold og formål.

Sametinget understreker i denne sammenheng nok en gang at Sametingets utgangspunkt er Kystfiskeutvalgets innstilling som Sametinget støtter fullt ut.

Sametinget og departementet har i konsultasjonsprosessen konstatert at det ikke foreligger enighet mellom Sametinget og departementet når det gjelder tolkningen av rettsgrunnlagene for sjøsamers og andres rett til fiske i sjøsamiske områder, dette beklager Sametinget. Sametinget støtter fullt ut Kystfiskeutvalgets konklusjon som legger til grunn at grunnlaget for sjøsamers og andres rett til fiske i sjøsamiske områder bygger på historiske rettigheter og folkerettens regler. For Sametinget er det avgjørende at denne prinsipielle uenigheten, fra departementets side ikke trekkes inn gjennom markeringer i merknadene til bestemmelsene, og at de således blir en del av løsningen.

Sametinget fastholder at de delene av merknadene som viser til departementets syn på rettsgrunnlagene skal flyttes fra merknadene over til den generelle omtalen av rettsgrunnlagene i proposisjonen. Det forutsettes at Sametinget skal få komme med sitt syn på og sin juridiske argumentasjon for forståelsen av rettsgrunnlaget for sjøsamers og andres rett til fiske, og at dette gjenspeiles i proposisjonens omtale av forståelse av rettsgrunnlagene.

Fra NSR: sametingsgruppe, NSR/SÁB, Flyttsamelisten v/ representant Geir Tommy Pedersen

SAMISKE RETTIGHETER TIL BRUK AV SJØAREALER, SALTVANNSFISKE OG LEVENDE MARINE RESSURSER

NSR, NSR/SFP og FSL tar utgangspunkt i at sak 27/11 Retten til fiske i sjøsamiske områder fremmes som et ”forlik” basert på konsultasjoner mellom Sametingsrådet og regjeringen om NOU 2008:5 – Retten til fiske i havet utenfor Finnmark. Vi viser til Sametingets vedtak i sak 23/08 og konstaterer at Fiskeri- og kystdepartementet har avvist Sametingets vedtak.

Vi konstaterer at fiskeri- og kystdepartementet (FKD) har avvist Kystfiskeutvalgets ulike anbefalinger nærmest i sin helhet og NSR, NSR/SFP og FSL konstaterer videre at de fremlagte resultatene fra konsultasjonsprosessen mellom FKD og Sametingsrådet ikke oppfyller statens folkerettslige forpliktelser ovenfor samene.

NSR, SÁB og FSL vil innledningsvis konkludere at vi ikke kan gi sin tilslutning og samtykke til resultatet av konsultasjonsprosessen mellom Sametingsrådet og regjeringen om Kystfiskeutvalgets forslag og vil på denne bakgrunn anbefale Sametinget at samenes rettigheter til marine ressurser og – områder vurderes i forhold til folkeretten med sikte på å bringe saken videre i folkerettesystemet.

Retten til fiske i havet

NSR, NSR/SFP og FSL mener at de enstemmige forslagene til kystfiskeutvalget ville langt på vei være med på sikre samenes rettigheter til fiske, marine ressurser og bruken av sjøarealene. Vårt syn har hele tiden vært at grunnleggende for å sikre retten til fisket er helhetlige løsninger der de overordnede rettighetsprinsippene er på plass.

Samiske rettigheter bygger på historisk bruk av alle samiske sjøarealer, høsting av marine ressurser, lokal sedvanerettsdannelse og folkerettslige forpliktelser.

NSR, NSR/SFP og FSL konstaterer også at konsultasjonsprosessen ikke har ført til:

- Reetablering av fjordfolkets fiskeriallmenning
- Å sikre tilgangen og rekrutteringen til fiskeriene ved at samer og andre bosatt innenfor virkeområdet har rett til fiskekvote, det gjelder fiske til eget bruk og dernest retten til å begynne som yrkesfisker og videre retten til å fiske så mye at dette kan gi grunnlag for en husholdning enten som levevei eller i kombinasjon med annen næringsaktivitet
- At det lovfestes en rett til en minimumskvote for alle fiskere bosatt innenfor virkeområdet
- At fjordretten anerkjennes for folk bosatt rundt fjorden
- Etablering av regional fiskeriforvaltning som gir regler om blant annet fartøystørrelse og redskapsbruk ut til fire nautiske mil utenfor grunnlinjene og organet har rett til å motta og fordele personlige kvoter og tillatelser samt foreta andre disposisjoner til fremme av kyst og fjordfisket innenfor virkeområdet og at staten har et lovfestet ansvar for å tilføre det regionale styringsorganet så store ressurser, i form av kapital, kvoter eller fisketillatelser, at det materielle grunnlag for sjøsamisk kultur og annen kystkultur i Finnmark sikres
- Krav om rettigheter fra kyst- og fjordsamfunnene skal behandles av finnmarkskommisjonen

Fiskeri- og kystdepartementet har gjennom konsultasjonsprosessen nærmest avvist alle de ulike anbefalinger fra kystfiskeutvalget i sin helhet. Vi mener at samiske rettigheter ikke i tilstrekkelig grad anerkjennes og styrkes i form av konkrete lovbestemmelser og heller ikke sikrer og vektlegger hensynet til de marine ressurser som en del av kystbefolkningens materielle kulturgrunnlag. Konsultasjonsresultatet sikrer heller ikke samisk deltakelse og medbestemmelse i ressursforvaltningen og sikrer heller ikke i det materielle kulturgrunnlag for fjord- og kystbefolkningen ved tilbakeføring av historiske rettigheter.

NSR, NSR/SFP og FSL konstaterer at fiskeri- og kystdepartementet ikke vil anerkjenne kystbefolkningens historiske rett til utnyttelse av de marine ressurser.

NSR, NSR/SFP og FSL konstaterer at kyst- og fiskeridepartementet ikke ønsker å ivareta Norges folkerettslige forpliktelser, men derimot har som utgangspunkt at dagens fiskeriforvaltning ligger innenfor folkeretten

NSR, NSR/SFP og FSL konstaterer at ikke noen av de tiltak og lovforslag som foreslås i konsultasjonsavtalen sikrer fremtidige kvoterettigheter for fiskerisamfunnene langs kysten og konstaterer videre at de foreslåtte tiltak heller ikke sikrer kystbefolkningen et tilstrekkelig kvotegrunnlag for å kunne ha fiske som levevei. Videre finner vi heller ikke at retten til utkomme fra fiske er tilstrekkelig sikret for kommende generasjoner.

NSR, NSR/SFP og FSL konstaterer at fiskeri- og kystdepartementet har avvist et regionalt styringsorgan, med myndighet til å motta og fordele kvoter og tillatelser og foreta andre disposisjoner til fremme av fjord og kystfisket, samt fastsette regler om fartøystørrelse og redskapsbruk i havet ut til fire nautiske mil utenfor grunnlinjene, samt at statlige myndigheter skulle ha en lovfestet ansvar for å tilføre det regionale styringsorganet så store ressurser, i form av kapital, kvoter eller fisketillatelser, at det materielle grunnlag for sjøsamisk kultur og annen kystkultur sikres.

NSR, NSR/SFP og FSL finner det uakseptabelt at Fiskeri- og kystdepartementet har avvist kystbefolkningens historiske rett til fiske og at FKD legger til grunn at dagens fiskeriforvaltning er innenfor Norges folkerettslige forpliktelser ovenfor urfolk.

Nærmere utdyping av merknaden

Kystfiskeutvalget for Finnmark ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 30. juni 2006 og har avlevert NOU 2008: 5 Retten til fiske i havet utenfor Finnmark.

NOU 2007: 13 Den nye sameretten inneholdt i kapittel 22 ulike synspunkt og vurderinger knyttet til kyst- og fjordfiske i sjøsamiske område. Denne innstillinga vart sendt på høring 15. februar 2008. Der høringssinstansene ble bedt om å gi høringssvar til denne delen av NOU 2007: 13, om å sende det til Fiskeri- og kystdepartementet sammen med høringssvar til NOU 2008: 5.

Sametingets plenum har i sak 23/08 avgitt høringsuttalelse til disse innstillingene der Sametinget støtter Kystfiskeutvalget fullt ut og viser til at denne løsningen også må gjelde i de sjøsamiske områdene sør for Finnmark.

Mandatet til kystfiskeutvalget (KFU)

NSR, NSR/SFP og FSL understreker at kystfiskeutvalgets mandat er mangelfullt, blant annet fordi samene bor langs og utnytter marine ressurser i et sammenhengende kystfarvann fra russisk side og langs hele kysten ned til Trøndelag. I tillegg er det en mangel ved prosessen at retten til levende marine ressurser utover fisk, herunder introduserte arter som for eksempel kongekrabbe, ikke er inkludert i kystfiskeutvalgets mandat. Videre er bruken av sjøarealer og retten til genetisk materiale og bioprospektering utelatt i utvalgets mandat

Selv om en rekke temaer ikke er beskrevet i mandatet, velger KFU å uttale seg om feks. kongekrabbe og oppdrett. Men, Samerettsutvalget II (SRU II) drøfter en rekke forslag som det ikke taes stilling til i kystfiskeutvalgets utredning, bla. en rekke forslag som vil berøre forvaltningen av fisket også for Finnmark, dette gjelder bla. forholdet til Sametingets rolle i nasjonal fiskeriforvaltning. SRU II sier i kap. 22.5.5.2 bla. følgende:

Vi vil også understreke at bruken av de marine områdene må ses i sammenheng. Virksomhet som kan få innvirkning på fisket i sjøsamiske fjorder og kystfarvann, for eksempel oppdrettsvirksomhet, og oppføring og drift av faste installasjoner som sjøkraftverk, omlastingsterminaler og ilandføringsanlegg for petroleum, må planlegges og drives på en slik måte at virksomheten ikke truer lokale fiskestammer eller det biologiske mangfoldet.

Forholdet mellom Kystfiskeutvalget og Samerettsutvalget II

Kystfiskeutvalget uttaler i sin utredning kap. 11.26 s. 406 om forholdet til fiske i sjøsamiske områder sør for Finnmark:

«Utvalgets mandat om at utvalget skal utrede «retten til fiske i havet utenfor Finnmark», innebærer en stedlig avgrensning til fjordområdene i og kystområdene utenfor Finnmark fylke. Samtidig er det på det rene at fjord- og kystfiske er en viktig næring i sjøsamiske områder ikke bare i Finnmark, men også i deler av Troms og Nordland.»

«Selv om Kystfiskeutvalgets mandat er begrenset til fjorder i og kystområder utenfor Finnmark, og utvalget derfor ikke kommer med noen tilrådninger for områder utenfor, vil utvalget likevel anta at forholdene i sjøsamiske områder i Nordland og Troms neppe er vesentlig forskjellige fra forholdene i Finnmark. De løsninger som foreslås for Finnmark, vil derfor trolig kunne være aktuelle også for sjøsamiske områder, eventuelt med tilgrensende områder ellers i landet.»

«Det vil derfor i det videre arbeid kunne være gunstig å se de to utvalgs utredninger og tilrådninger om fjord- og kystfiske i sammenheng.» (Vår understrekning).

Samerettsutvalget II uttaler i sin utredning NOU: 2007:13, kap. 22.5.1.1 s.1110 om forholdet til kystfiskeutvalget for Finnmark:

«Samtidig er det på det rene at kyst- og fjordfiske har vært – og fortsatt er – en viktig samisk næring, og at dette ikke bare gjelder i Finnmark, men også i Troms og deler av Nordland.»

«Det er heller ikke noe geografisk overlapp mellom utvalgets mandatområde, som er knyttet til samiske bruksområder (på land og i sjø) fra og med Troms fylke og sørover, og utredningen for Finnmark som vil være avgrenset til kyst- og fjordområder utenfor Finnmark. Det ville imidlertid gi dårlig mening å avgrense det geografiske virkeområdet for eventuelle forslag fra Samerettsutvalget for å styrke kyst- og fjordfisket i sjøsamiske områder, slik at de ikke også omfatter Finnmark.»

Behandlingsform

NSR, NSR/SFP og FSL er kritisk til en behandlingsform der tiltak og lovforslag bygger på ufullstendige premisser og heller ikke er tilstrekkelig vurdert og uten at dette settes inn i en helhetlig behandling. Det naturlige ville være at man også avventer med å fremme proposisjonen som sådan, slik at urfolksrettighetene kan innarbeides slik statlige myndigheter er forpliktet til.

Vi frykter at hvis Sametinget gir sitt informerte samtykke til konsultasjonsresultat på dette stadiet i prosessen vil det kunne vanskeliggjøre en eventuell fremtidig folkerettslig prosess. Samtykket kan oppfattes som om at Sametinget har godkjent resultatet som et oppgjør for tap av sjøsamiske rettigheter, slik som utfallet av fiskerisaken for Maoriene på New Zealand ble.

En slik behandlingsform det her legges opp til innebærer at departementet fremmer en proposisjon hvor Kystfiskeutvalgets omfattende arbeid ikke er blitt fulgt vil nærmest være bortkastet arbeid. I en videre behandling vil en uenighet mellom regjering og Sametinget ikke føre til store endringer for sjøsamiske rettigheter da dette kun vil foreligge som kommentarer i proposisjonen som sendes til Stortinget. Uten at det gis sikkerhet for en oppfølgende prosess, vil denne uenigheten bli stående. Sametinget har ingen vetorett.

Eventuelle tiltak får å styrke kystbefolkningens kan gjennomføres uavhengig av eventuelle lovendringer.

Det er grunn til å presisere at en eventuell tilslutning til forslagene bare kan gis når det foreligger et proposisjonsforslag som sikrer sjøsamenes historiske og fremtidige rett til utnyttelse av de marine ressurser. For Sametingets endelige standpunkt må det være avgjørende hvorvidt lovens helhet da omsider vil være innefor udiskutable folkerettslige rammer.

NSR, NSR/SFP og FSL anser det også som avgjørende at rettighetshavere og organisasjoner involvers i prosessene.

Kystfiskeutvalget

Ekspertgruppen som utredet retten til fiske utenfor Finnmark under ledelse av dr. juris Carsten Smith har gjort et grundig arbeide, og vi vil berømme utvalget for det arbeidet som de har gjennomført i denne sammenhengen. Kunnskapsgrunnlaget om kystbefolkningens rettigheter til ressurser er en helt annen i dag enn i 2005 da Finnmarksloven ble vedtatt. Den fremste ekspertise har i forhold til det enstemmige forslaget maktet å legge frem et forslag med utgangspunkt i samiske fiskerirettigheter. Kystfiskeutvalgets leder Carsten Smith sa ved fremleggelsen av utvalgets forslag i Vestertana 18.februar 2008 at det er snakk om "et være eller ikke være for den sjøsamiske kulturen". Vi viser til at kystfiskeutvalgets forslag er en anerkjennelse av samiske fiskerirettigheter. Utvalget har fastslått at de samiske fiskerirettighetene eksisterer og at rettighetene må anerkjennes i form av lover. Utvalget har videre foreslått områdebaserte forvaltningsordninger.

Vi vil understreke at Kystfiskeutvalgets forslag er et resultat av grundige og omfattende fiskerifaglige og juridiske vurderinger og vil foregå innefor rammen av en bærekraftig forvaltning. Vi har i forhold til konsultasjonsprosessene forutsatt at de enstemmige vurderinger og forslag legges til grunn i det videre arbeidet. Forslagene måtte ikke gjøres til gjenstand for omfattende endringer gjennom den

kommende konsultasjonsprosess med Sametinget og det var er helt avgjørende at tiltakene og lovforslagene befant seg innenfor udiskutable folkerettslige rammer, som gjerne er minimumsstandarer for beskyttelse av urfolksrettigheter.

Forholdet til andre utredninger og politiske prosesser

I tillegg er det avgitt en rekke utredninger om samiske rettigheter til marine ressurser, disse har vært både grundig og omfattende, og Sametinget har ved en rekke anledninger behandlet fiskerispørsmål.

Sak R 32/08 i Sametingsrådet, Rapport om ILO-konvensjonen nr. 169, berører bla. forholdet vedrørende konsultasjonsprosessen om strukturtiltak for fiskeflåten og Kystfiskeutvalgets mandat. I Sametingsrådets vedtak slås det fast i rapporten til ILO at Sametinget har flere eksempler på brudd på både på konsultasjonsavtalene og konsultasjonsplikten i forhold til ILO som gjelder rettigheter til marine ressurser. I sak R 32/08 berøres også prosessene i forhold til stortingsmeldingene om kongekrabbe, strukturvirkemidler i fiskeflåten og ny havressurslov.

Sametingets syn har fulgt sakene og er referert i den siste av de tre prosessene, St.meld. nr. 40 (2006-2007) Forvaltning av kongekrabbe under punkt 5.3.2 som lyder:

"Sametinget har gitt uttrykk for at urfolksperspektivet skulle vært inkludert i meldingen, slik regjeringen, etter Sametingets syn, er forpliktet til etter nasjonal rett og folkeretten. Sametinget bemerker at selv om Kystfiskeutvalget er i gang med en utredning, er ikke alle aspekter ved urfolksrettigheter berørt der.

Sametinget kan ikke akseptere at urfolksspørsmålet skyves ut til parallelle og etterfølgende prosesser ved å avvende Kystfiskeutvalgets konklusjoner. Sametinget understreker at Kystfiskeutvalget springer ut av en annen lovprosess, og at utvalgets mandat gjelder samer og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark og inneholder ingen eksplisitt passus om uttak av kongekrabbe. Sametinget kjenner heller ikke til at Kystfiskeutvalget har fått informasjon om at enda et nytt saksområde skal skyves inn under utvalgets arbeid.

Sametinget har videre vist til at Fiskeri- og kystdepartementet i forbindelse med konsultasjonene om Kystfiskeutvalget var opptatt av å begrense utvalgets mandat i størst mulig grad, under henvisning til etterfølgende prosesser. Departementet var helt tydelig på at ordlyden i mandatet skulle være begrenset til fiske, og ikke til viltlevende marine ressurser. Sametinget bemerker at innenfor et kort tidsrom er dette den tredje oppfølgende prosess på rad der Fiskeri- og kystdepartementet ikke ønsker å drøfte urfolksperspektivet i tilknytning til ressursene i havet, men viser til at man avventer konklusjonene fra Kystfiskeutvalget. Både hver for seg og samlet utgjør dette etter Sametingets syn et bevisst brudd på folkeretten fra departementets side."

I proposisjonen til havressurslov hadde Sametinget følgende merknad under kapittel 10.4:

"Sametinget har gjennom sin høringsuttalelse og gjennom hele konsultasjonsprosessen gjort det klart at havressursloven må være innenfor udiskutable folkerettslige rammer. For at staten Norge ikke skal bryte sine folkerettslige forpliktelser overfor samene som urfolk er det helt nødvendig at havressursloven anerkjenner og sikrer det samiske folks adgang til utnyttelsen av de fornybare marine ressurser, og at samene som urfolk gis adgang til deltagelse i forvaltningen av disse. Sametinget gjorde det på et tidlig stadium i prosessen klart at statlige myndigheters forpliktelser overfor samene som urfolk er en sentral og viktig del av den helhet loven vil måtte utgjøre, noe som understøttes både av lovens virkeområde og av havressurslovutvalgets mandat. Sametinget har understreket at de samiske rettigheter til havressursene følger av grunnlov, av sedvane og av folkeretten og følgelig ikke kan marginaliseres. Sametinget har framhevet at de deler av havressurslovutvalgets mandat som ikke ble oppfylt hva gjelder samiske rettigheter til havressursene, måtte følges opp i departementets arbeid og konsultasjoner med Sametinget om lovforslaget. Sametinget har klart gitt uttrykk for at det ikke er tilstrekkelig at dette løses ved at man henviser til parallelle eller etterfølgende prosesser.

Historiske rettigheter

Det sirkumpolare området har vært dominert av urfolk som historisk har bebodd området og utnyttet ressursene. Det er et område med årtusenlang bosetning, bruk og tilhørighet. Området har en rik kulturarv, og særegne tilpasninger basert på naturgrunnet og tradisjonelle kunnskaper om miljøet.

Staten Norge er grunnlagt på territoriet til to folk, samer og nordmenn. Territoriet omfatter land, såvel som sjø og havområder (under og over jorden, under og over havoverflaten). Samene et opprinnelig folk i de gjeldende områder noe som i seg selv er grunnlag for rettigheter.

Høsting av havets ressurser har i uminnelige tider vært en kulturbærer og en av hovednæringene for den samiske befolkning. Samene har som folk og gjennom sin bruk av sjøen ervervet seg rettigheter i forhold til de marine ressursene og til bruken av saltvannsområdene. Det samiske folk har i samiske områder en historisk, sedvanemessig og urfolksbasert rett i forhold til marine ressurser og til disponeringen av saltvannsområdene.

Vi viser videre til kystfiskeutvalgets del 5; Historisk fremstilling av retten til fiske i havet utenfor Finnmark.

En av de grunnleggende pilarene for utøvelse av norsk forvaltning av marine ressurser er fiskerigransesaken mellom Norge og Storbritannia for den Internasjonale domstolen i Haag (2008:5, 5.17). Norge anførte en historisk hjemmel basert på kystbefolkningens eksklusive rett til å utnytte kysthavets rikdommer og at rettighetene er fra uminnelige tider, og at disse har vedvart. Dette gjalt særlig Nord-Norge. Norge vant frem med sitt syn ovenfor Storbritannia.

Del 5 (5.20) omtaler videre Kåfjord saken i Høyesterett hvor retten finner at fjordfiskernes bruk hadde vært så konsentrert og særpreget at den langt på vei kunne betegnes som eksklusiv, og utad hadde fremtrådt på vesentlig samme måte som utøvelsen av en rettighet. Dette finner vi også igjen i åpent brev.

8 mars 1989 mottar en fisker, Aksel Trollvik fra Birtavarre i Kåfjord i Nord-Troms et brev fra Fiskeridirektoratets Kontrollverk med følgende avgjørelse: "Fritidsfiske med garn må straks opphøre". 12 mars 1990 velger han å svare i form av et åpent brev i avisa Framtid i Nord (vedlagt), siden "innholdet i Deres brev angår mange flere enn meg" som han sier.

I brev skriver han bla. "- For det første har De ikke juridisk grunnlag for å ta avgjørelse om hvordan befolkningen i sjøsamiske områder skal forvalte sine ressurser. Både i norsk og internasjonal rettspraksis er samisk rett til land og vann fastsatt som prinsipp. Internasjonal rett og retts-praksis i forhold til minoritets- og urbefolkningsrettigheter er helt klar.

Når det gjelder ressursforvaltning må vi i de samiske områder støtte oss til gammel hevd, og de lokale, formelle regler – inntil Sametinget har begynt å utøve sin lovgivende myndighet."

Videre avslutter han: "Jeg akter å fiske som før med mine garn, hvis det passer seg slik. Eller med line eller juksa hvis det passer seg slik. Jeg vil fiske til eget forbruk, for å filetere eller henge til tørrfisk. Den fisken jeg bruker vil jeg gi bort eller selge".

NSR, NSR/SFP og FSL konstaterer at fiskeri- og kystdepartementet ikke vil anerkjenne kystbefolkningens historiske rett til utnyttelse av de marine ressurser.

Urfolksrett

For at staten Norge skal oppfylle sine folkerettslige forpliktelser overfor samene som urfolk er det helt nødvendig med et nasjonalt rettsgrunnlag som anerkjenner og sikrer det samiske folks rett til utnyttelsen av de fornybare marine ressurser, og at samene som urfolk gis adgang til deltagelse i forvaltningen av disse.

For de marine ressurser og områder vil det være det samlede resultatet av de ulike tiltak og lovprosesser sammenholdt med Norges folkerettslige forpliktelser som vil være avgjørende om samiske rettigheter blir tilstrekkelig ivaretatt. Vi ser det derfor som viktig at de ulike anbefalingene sees på som en helhet, og at de samerettslige sidene fullt ut ivaretas. Forut for Kystfiskeutvalget ferdigstilling av sitt arbeid har Sametinget ovenfor regjeringen i andre prosesser relatert til marine saker klart gitt til kjenne at Sametinget ikke kan akseptere at urfolksspørsmålet skyves ut til parallelle og etterfølgende prosesser.

NSR, NSR/SFP og FSL konstaterer at kyst- og fiskeridepartementet ikke ønsker å ivareta Norges folkerettslige forpliktelser, men derimot har som utgangspunkt at dagens fiskeriforvaltning ligger innenfor folkeretten.

Kvoter

Artikkel 27 i FN's konvensjon av 1966 om sivile og politiske rettigheter i forhold til samer som urfolk omfatter de materielle forutsetningene for samenes totale kulturutøvelse.

Grunnleggende for fjord – og kystbefolkningen er utnyttelse (og avhengigheten) av de ressurser som finnes i de marine områdene til ulike tider. Det påhviler staten en plikt å sikre kystbefolkningens et tilstrekkelig kvotegrunnlag for å kunne ha fiske som levevei. I sjøsamiske områder innebærer dette også at det må sikres et tilstrekkelig kvotegrunnlag for å begynne i forfedrenes yrke.

I New Zealand hvor Maoriene utgjør ca. 15% av landets befolkning, er rettigheter tilbakeført til Maoriene. I forhold til fiskerettigheter fikk de rett til 10% av alle kvoter i systemet, 20% av alle arter som skulle inn

i kvotesystemet i fremtiden og en betydelig finansiell kompensasjon som gjorde dem i stand til å kjøpe halvparten av New Zealands største fiskeriselskap.

Det anslås at de kontrollerer ca. 1/3 av landets fiskerikvoter og er aktive i alle deler av fiskerinæringa.

Samene har deltatt og deltar både i havfiske, kyst- og fjordfiske, og de ulike sesongfiskeriene. Inntektene fra fisket er en viktig del av det økonomiske grunnlaget for den sjøsamiske kulturen. Fjord og kystbefolkningen har en historisk rett til en andel av bestandene, uansett om den befinner seg i Barentshavet (eksempelvis torsk) eller rundt Island (eksempelvis sild). Dette er bestander som vandrer og jevnlig befinner seg i samiske områder. Samene høster og har tradisjonelt høstet av disse ressursene.

NSR, NSR/SFP og FSL konstaterer at ikke noen av de tiltak og lovforslag som foreslås i konsultasjonsavtalen sikrer fremtidige kvoterettigheter for fiskerisamfunnene langs kysten og konstaterer videre at de foreslåtte tiltak heller ikke sikrer kystbefolkningen et tilstrekkelig kvotegrunnlag for å kunne ha fiske som levevei. Videre finner vi heller ikke at retten til utkomme fra fiske er tilstrekkelig sikret for kommende generasjoner.

Forvaltningssystemet

Tidligere politikk og allerede innførte ordninger tar i liten grad tatt hensyn til samiske rettigheter og statlige myndigheter har plikt til å innarbeide rettighetene i forvaltningssystemet. Dette innebærer at det gjeldende forvaltningsregimet er rettstridig ved at det strider mot etablerte rettigheter etter intern rett og folkeretten.

NSR, NSR/SFP og FSL konstaterer at fiskeri- og kystdepartementet har avist et regionalt styringsorgan, med myndighet til å motta og fordele kvoter og tillatelser og foreta andre disposisjoner til fremme av fjord og kystfisket, samt fastsette regler om fartøystørrelse og redskapsbruk i havet ut til fire nautiske mil utenfor grunnlinjene, samt at statlige myndigheter skulle ha en lovfestet ansvar for å tilføre det regionale styringsorganet så store ressurser, iform av kapital, kvoter eller fisketillatelser, at det materielle grunnlag for sjøsamisk kultur og annen kystkultur sikres.

NSR, NSR/SFP og FSL finner det uakseptabelt at Fiskeri- og kystdepartementet har avvist kystbefolknings historiske rett til fiske og at FKD legger til grunn at dagens fiskeriforvaltning er innenfor Norges folkerettslige forpliktelser ovenfor urfolk.

Konklusjon

Dette innebærer at NSR, SÁB og FSL ikke kan gi sin tilslutning og samtykke til resultatet av konsultasjonsprosessen mellom Sametingsrådet og regjeringen om Kystfiskeutvalgets forslag og vil på denne bakgrunn anbefale Sametinget at samenes rettigheter til marine ressurser og –områder vurderes i forhold til folkeretten med sikte på å bringe saken videre i folkerettesystemet.

Forslag

Fra representant Geir Tommy Pedersen, NSRs sametingsgruppe, NSR/SáB og Flyttsamelista

Forslag 5 erstatter forslag 2

Erstatter sametingsrådets forslag til innstilling:

Av respekt for forfedre, med tanke på nåtiden og av omtanke for fremtidige generasjoner kan Sametinget ikke slutte seg til resultatet av konsultasjonsprosessen mellom Sametingsrådet og Regjeringen om Kystfiskeutvalgets forslag.

- I. Det fremforhandlede forslag til avtale respekterer ikke den historiske retten vårt folk har til fiske
- II. Sametinget har ikke fullmakt til å forhandle bort de historiske rettighetene til fiske på vegne av det samiske folk
- III. Avtalen representerer en avvisning av Kystfiskeutvalgets enstemmige forslag
- IV. Avtalen er ikke innenfor folkerettens minimumsstandarder
- V. En tilslutning til avtalen vil kunne bli brukt mot samiske rettighetshavere, og andre urfolk med tilsvarende rettigheter i fremtidige rettighetsprosesser
- VI. Eventuelle tiltak for å styrke situasjonen i de sjøsamiske områdene kan gjennomføres uten tilslutning til lovendringer

III Votering

Representant Aili Keskitalo NSRs sametingsgruppe foreslo at taletiden utvides med en time.

Av 39 representanter var 34 til stede.

- Enstemmig vedtatt

Av 39 representanter var 33 til stede.

- Forslag 3 ble forkastet med 21 stemmer. 12 stemte for.

Av 39 representanter var 32 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 4 ble forkastet med 30 stemmer. 2 stemte for.
- Forslag 5 ble forkastet med 19 stemmer. 13 stemte for.
- Forslag 1 ble vedtatt med 18 stemmer. 14 stemte mot.
- Komiteens tilrådning ble ikke votert

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
	Aili Keskitalo, til forr. ordn.	
	Aili Keskitalo, til forr. ordn.	
	Alf Isaksen, til forr. ordn.	
1	Heidi Persdatter Greiner Haaker, saksordfører	Kirsti Guvsám
		Aili Keskitalo
		Jørn Are Gaski
	Heidi Persdatter Greiner Haaker	
2	Silje Karine Muotka	Sten Erling Jønsson
		Jørn Are Gaski
		Geir Tommy Pedersen
	Silje Karine Muotka	
3	Willy Ørnebakk	Aili Keskitalo
		Silje Karine Muotka
		Jørn Are Gaski
	Willy Ørnebakk	
4	Sten Erling Jønsson	Geir Tommy Pedersen
		Kjell Pedersen
		Silje Karine Muotka
	Sten Erling Jønsson	
5	Geir Tommy Pedersen	
	Willy Ørnebakk, til forr. ordn.	
		Jørn Are Gaski
		Anne Helene Saari
		Rolf Johansen
	Geir Tommy Pedersen	
	Geir Tommy Pedersen, til forr. ordn.	
6	Geir Johnsen	Jørn Are Gaski
		Silje Karine Muotka
		Kirsti Guvsám
	Geir Johnsen	
7	Johan Vasara	Anne Helene Saari

		Geir Tommy Pedersen
		Silje Karine Muotka
	Johan Vasara	
8	Aud Marthinsen	Geir Tommy Pedersen
		Jørn Are Gaski
		Geir Johnsen
	Aud Marthinsen	
9	Anders Somby jr.	Geir Tommy Pedersen
		Silje Karine Muotka
		Aili Keskitalo
	Anders Somby jr.	
10	Ann-Mari Thomassen	
	Willy Ørnebakk, til forr. ordn.	
	Ann-Mari Thomassen, til forr. ordn.	
		Sten Erling Jønsson
		Jørn Are Gaski
	Ann-Mari Thomassen	
11	Olaf Eliassen	Willy Ørnebakk
		Rolf Johansen
		Aili Keskitalo
	Olaf Eliassen	
12	Knut Roger Hansen	Geir Tommy Pedersen
		Jørn Are Gaski
		Silje Karine Muotka
13	Anne Helene Saari	Geir Tommy Pedersen
		Kjell Pedersen
		Kirsti Guvsám
	Anne Helene Saari	
14	Per Andersen Bæhr	Willy Ørnebakk
		Johan Vasara
		Aili Keskitalo
	Per Andersen Bæhr	
15	Jørn Are Gaski	
16	Egil Olli	
17	Willy Ørnebakk	
18	Láilá Susanne Vars	
19	Gunn-Britt Retter	
20	Alf Isaksen	
21	Geir Johnsen	
22	Odd Iver Sara	
23	Kjell Pedersen	
24	Aili Keskitalo	
25	Geir Tommy Pedersen	
26	Willy Ørnebakk	
	Heidi Persdatter Greiner Haaker, saksordfører	
	Geir Tommy Pedersen, til forr. ordn.	
	Willy Ørnebakk, til forr. ordn.	
	Willy Ørnebakk, til forr. ordn.	

VI Sametingets vedtak

Retten til fiske i sjøsamiske områder

Gjeldende urfolksrett bygger på en forutsetning om anerkjennelse av urfolks historiske rettigheter til blant annet kyst og fjordfiske i tradisjonelle urfolksområder. Når det gjelder historiske rettigheter mener Sametinget at disse eksisterer og alltid har eksistert på bakgrunn av bosetning og bruk ved kysten i over 10 000 år. Samene har slike rettigheter på grunnlag av alders tids bruk og lokale sedvanerettigheter. Sametinget har videre understreket at regjeringen må ta hensyn til gammelt lovverk på dette området. Eksempelvis lappekodusillen fra 1751 og Jordtutvisningsresolusjonen fra 1775 som fastslår finnmarkingenes førsterett til fiske. Det var et flertall av samer i Finnmark på den tid. Sametinget minner også om Kåfjorddommen som også beveger seg langt i retning av å uttrykke at det er snakk om sedvanerettighet hvor de lokale fiskerne fikk erstatning. Dette fordi fiskefeltene deres ble mindre tilgjengelig på grunn av kraftutbyggingen som førte til mere is på fjorden. Sametinget viser til at norske myndigheter vant frem i fiskerigransesaken mot Storbritannia⁴ i Haag med den begrunnelse at læren om «fritt fiske» aldri hadde fått fotfeste langs Norges kyst. Dommen viser at påvisningene av den historiske bruken langs kysten med lokale sedvaneregler, var sentral for avgjørelsen. Disse historiske kjensgjeringene må også vurderes i lys av Norges forpliktelser etter blant annet Art. 37 i FNs Urfolksdeklarasjon.

Sametinget konstaterer at samene har etablerte rettigheter til fiske og andre fornybare marine ressurser i de kystnære samiske områdene. Denne retten bygger både på samenes tilstedeværelse og historiske bruk av sine tradisjonelle områder og på folkerettens regler om urfolk og minoriteter. Dette er et uomtvistelig faktum, og støttes blant annet opp av Kystfiskeutvalgets innstilling og av internasjonal rett.

Sametinget og departementet har gjennom konsultasjonsprosessen om oppfølging av Kystfiskeutvalgets innstilling drøftet en rekke tiltak som partene anser nødvendig å gjennomføre for å revitalisere og styrke sjøsamisk kultur og sikre sjøsamenes rettigheter gjennom konkrete lovtiltak. Sametinget presiserer at ingen av de lovmessige tiltak gjør inngrep i disse allerede eksisterende rettighetene. Sametinget har hele veien gjort det klart at man ikke har mandat til å forhandle bort det samiske folks historiske rettigheter og de rettigheter som følger av folkeretten. Norge er en rettsstat. Sametinget forutsetter derfor at de historiske elementene som er nevnt ovenfor blir gjort til gjenstand for en avklaringsprosess med sikte på å anerkjenne og styrke sjøsamenes rettigheter i tråd med bestemmelsene i urfolksdeklarasjonen.

Sametinget har i denne omgang valgt å fokusere på løsninger som vil bidra til å sikre en rett til fiske for befolkningen i de sjøsamiske områdene. Sametingets syn på rettighetsgrunnlaget for retten til fiske i sjøsamiske områder forutsettes å komme til uttrykk i lovproposisjonens omtale av rettsgrunnlagene. Sametinget har tidligere vedtatt, og står fast ved at alle relevante rettskilder, så vel som nasjonale og internasjonale eksperter, underbygger sjøsamenes historiske rettigheter til fiske og deres rett til særskilte tiltak for å bevare og styrke deres kultur og levesett. Sametinget mener det er grunnleggende at lovgivningen innenfor fiskerisektoren må være innenfor Norges folkerettslige forpliktelser og i henhold til de historiske rettigheter samene alltid har hatt til fisket.

Sametinget konstaterer at de foreslåtte tiltakene kan anses som et viktig første skritt på vei mot en full sikring og anerkjennelse av samenes og den øvrige lokalbefolknings rettigheter til de villevende marine ressurser etter intern rett og folkeretten. Sametinget viser til at en slik anerkjennelse av den historiske retten til fiske vil være påkrevd fra statlige myndigheters side i den videre prosessen med revitaliseringen av sjøsamenes kultur og levesett. En slik anerkjennelse fra statlige myndigheters vil

kunne bidra til en gjenoppretting av tidligere tiders urett og assimileringsspolitikk som særlig rammet den sjøsamiske befolkning. Dette vil også styrke urfolks påvirkningsmulighet innenfor den nasjonale fiskeripolitikken.

Sametinget ser det videre som nødvendig at retten til å fiske i fjordene og i de kystnære farvann nå lovfestes. Dette vil sikre at historien ikke gjentar seg og man risikerer ikke å kaste kyst- og fjordfiskerne på land. Sametinget er positiv til tiltak som kan hindre at norske myndigheter stenger ute de minste båtene fra fisket i fjorder og kystnære farvann, og mener det er nødvendig at denne gruppen skal prioriteres fremfor andre ved ressursknapphet. Derfor anser Sametinget det som nødvendig med en egen lovregel som forplikter fiskeriforvaltningen til å legge vesentlig vekt på hensynet til samisk kultur og samiske lokalsamfunn i alle typer avgjørelser som berører disse samfunnene.

Sametinget understreker viktigheten av at departementet støtter opp om forslaget å styrke vernet av de minste båtenes ressurstilgang, blant annet ved å innføre et generelt forbud mot fiske for båter over 15 meter innenfor fjordlinja. Folkerettens minstestandarder må alltid ligge til grunn, og Sametinget viser til at den prinsipale posisjon hele tiden har vært at ILO konvensjon 169 må inkorporeres i norsk rett, primært gjennom menneskerettsloven. Siden dette standpunktet ikke har fått gehør fra norske myndigheter vil det være et skritt i riktig retning at Norges eksisterende folkerettslige forpliktelser overfor samene som urfolk presiseres i deltakerloven. Det er prinsipielt viktig at det foreslås en lovbestemmelse som skal sikre at fiskeriforvaltningen i fremtiden skal være i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter.

Sametinget ser behov for en presisering av at lokale sedvanerrettigheter og historiske rettigheter til fisket må anerkjennes. Det vil derfor være av betydning at finnmarksloven nå skal lovfestes at Finnmarkskommisjonen også skal identifisere og anerkjenne rettigheter i sjøen. For områdene sør for Finnmark fylke vil dette bli gjenstand for en oppfølgende prosess i forbindelse med oppfølgingen av forslaget til Samerettsutvalget II. Sametinget påpeker i denne sammenheng at Finnmarkskommisjonen skal bygge sine avgjørelser på gjeldende rett, hvor spesielt samiske sedvaner og rettsoppfatninger og folkeretten er viktige rettskilder. En slik anerkjennelse av samisk sedvanemessig bruk vil bidra til at kommende generasjoner samer sikres en trygg framtid med bakgrunn i deres forfedres bruk av deres tradisjonelle områder. Sametinget vil gjøre oppmerksom på at Finnmarkskommisjonen allerede i dag er sterkt underfinansiert ved at de midler som er gitt over statsbudsjettet ikke i tilstrekkelig grad kanaliseres videre av Domstolsadministrasjonen. Kommisjonen har derfor ikke mulighet til å arbeide etter det tidsperspektivet som finnmarkslovens intensjoner tilsier.

For Sametinget har det hele tiden vært viktig at også områder utenfor Finnmark, skal omfattes av de tiltak og lovbestemmelser som settes i verk. På dette området legges konsultasjonsresultatet til grunn, og man har oppnådd et videre virkeområde enn det Kystfiskeutvalgets mandat ga rom. Rettighetsbestemmelsen, forholdet til folkeretten, vektleggingsbestemmelsen og forbudet mot større båter samt minimumskvoter gjelder for hele det sjøsamiske området. Sametinget støtter også opp om at store deler av Troms fylke og deler av Nordland omfattes av lovforslaget.

Sametinget har i alle år arbeidet for en sterkere lokal forankring i forvaltningen av fiskeressursene. Dette for gi fiskerne større innflytelse når bruken av ressursene avgjøres. Sametinget mener man skal tillegge et lokalt forankret forvaltningsorgan beslutningsmyndighet, for eksempel når det gjelder redskapsbegrensninger, kvotefordeling, fastsettelse av fjordlinjer og dispensasjon fra forbudet mot større båter. Sametinget ved flere anledninger understreket at en løsning som ikke medfører beslutningsmyndighet vil være under de folkerettslige minstestandarder, da med tanke på retten til medbestemmelse i den offentligrettslige ressursforvaltningen samene har etter ILO konvensjon 169 art 15. Det må videre være klart at den konsultasjonspraksis man har i Norge etter konsultasjonsavtalen er en gjennomføring av ILO konvensjon art 6 som er svakere enn art 15.

Sametinget ser at etablering av en fjordfiskerinemnd med lik representasjon fra fylkeskommunene og Sametinget vil være et skritt i riktig retning når det gjelder sikring av lokal medbestemmelsesrett i fiskeriforvaltningen. Det er av grunnleggende betydning at samene ikke blir i mindretall i et slikt organ og at organet skal kunne foreslå lokale reguleringer i Finnmark, Troms og Nordland, samt foreslå hvordan fordelingen av tilleggskvoter skal skje. Sametinget legger i denne forbindelse til grunn at et slikt nemnd i kraft av sin kompetanse om lokale forhold også bør ha mulighet til å utvikle seg over tid. Nemnden forutsettes å være en tung faglig og politisk aktør, og en sentral premissleverandør for fiskeriforvaltningen.

Sametinget beklager at løsningen som nå foreslås for fremtidig fiskeriforvaltning ikke ligger innenfor udiskutable folkerettslige rammer. Det er derfor enighet om at partene gjennom nye forhandlinger skal avgjøre hvilke arbeidsområder og myndighet nemnden skal ha.

Sametinget ønsker å sikre samenes medbestemmelse etter folkeretten ved at det gjennomføres videre konsultasjoner hvor det blant annet utarbeides en egen rammeavtale om konsultasjoner i fiskerispørsmål mellom fiskeridepartementet og Sametinget. Rammeavtalen skal styrke Sametingets stilling i fiskerisaker utover den generelle konsultasjonsretten i konsultasjonsavtalen av 2005. For Sametinget vil det være avgjørende at en løsning skal ivareta retten til medbestemmelse i ILO konvensjonen 169 art 15.

Sametinget forutsetter at denne løsningen som her skisseres som et første skritt i oppfølgingen av Kystfiskeutvalgets innstilling må ses i sammenheng med den videre prosessen angående Samerettsutvalget II. Her viser man blant annet til at det vil være nødvendig å komme tilbake til ytterligere tiltak for å sikre sjøsamiske rettigheter ved annen bruk av sjøområdene. Sametingets rolle og andre spørsmål knyttet til forvaltningen av marine ressurser i de tradisjonelle sjøsamiske områdene, må avklares i det videre arbeidet med Samerettsutvalget II. Sistnevnte utvalgs arbeid reiser flere problemstillinger knyttet til forvaltning og bruk av sjøarealene i dette området.

Sametinget føler et stort ansvar overfor andre urfolk som avventer de løsningene som Sametinget og den norske stat skal komme til enighet om. Sametinget anser derfor ikke disse tiltakene som et endelig punktum for oppfølgingen av Kystfiskeutvalgets forslag. Tiltakene som er fremforhandlet er sårt tiltrengte strakstiltak som skal bidra til å avhjelpe den kritiske situasjon sjøsamiske lokalsamfunn befinner seg i. For Sametinget er det avgjørende at forslagene til dels er tuftet på de samme vurderingene som tiltakene til Kystfiskeutvalget, blant annet ønsket om å rette opp uretten fra 90-tallets fiskeripolitikk.

Sametinget kan på denne bakgrunn slutte seg til de strakstiltak som er skissert ovenfor, med det klare forbehold om at Sametinget ikke slutter seg til departementets grunnlag, begrunnelse og forståelse av rettsgrunnlaget for de foreslåtte tiltakene. Videre tar Sametinget forbehold om at de oppfølgende prosesser man har blitt enige om, skal resultere i en løsning som er innenfor udiskutable folkerettslige rammer. Særlig gjelder dette styrking av samenes rett til deltakelse i den offentligrettslige forvaltningen av fiskeressursene og Sametingets krav om anerkjennelse av de historiske rettighetene samene har etter alders tids bruk og annet grunnlag.

Behandlingen av saken ble avsluttet 09.06.2011 kl. 18.15